

СТАНОВИЩЕ

от

професор д-р Вера Ганчева,

член на научно жури в конкурс за заемане на академичната длъжност „доцент” по професионално направление 2.1 филология (стилистика на англоезичната литература), обявен от СУ „Св. Климент Охридски” и обнародван в Държавен вестник, бр. 33 от 26 април 2011г.

I.

В конкурса за доцент по стилистика на англоезичната литература се е явил единствен кандидат – гл. асистент д-р Зелма Давид Каталан-Балинова, която представя материал, впечатляващ както количествено, така и от гледна точка на сериозния научен принос, на целенасочената изследователска работа, извършвана в продължение на години и то на несъмнено високо равнище. Сред приложените публикации най-напред бих открила монографиите *The Politics of Irony on Thackeray's Mature Fiction*, излязла от печат през 2009 г., и *Wonderful Divergencies: Tellability in Dickens's David Copperfield, Bleak House and Great Expectations*, чието излизане от печат предстои и върху която тук ще се спра по-подробно. Това изследване предлага характерния за авторката нестандартен и новаторски подход към избраната тема, подсилен от задълбочени теоретични обосновки на становищата ѝ по избраните аспекти от творчеството на Чарлс Дикенс, някои от които се представят за пръв път (не само) у нас. Сред тях са например и аналитичният модел с фокус *разказваемостта*, както и оглеждането на доста страни в посочените произведения на големия писател, ако не пренебрегвани досега от специалистите в тази област, то във всеки случай недостатъчно осветени в проучванията, свързани с Дикенс и английската литература на XIX в.

Много са достойнствата на тази монография, която основателно заема главно място в материала, представен от д-р Каталан-Балинова, но и останалите публикации, повече или по-малко обемни изследвания, студии и статии, свидетелстват за стабилността на нейните научни интереси и занимания, допринасят убедително за оформянето на „портрета” ѝ на амбициозен, извънредно добре подготвен и продуктивен специалист в областта на английската класика и на стилистиката на англоезичната литература. Тяхната авторка демонстрира свой собствен почерк на литератор, ерудит и теоретик, съумявайки да постигне едно органично съчетание на аналитичност и способност за „висш пилотаж” в теоретизирането, благодарение на своите завидни по обхват познания, широк мисловен кръгозор и вече богат изследователски опит. Особен интерес предизвикват според мен нейните публикации по трансмедиялна проблематика като например оригиналното изследване на екранизациите по прочутия роман на Дикенс „Оливър Туист”, базирано върху съпоставките им, или наблюденията върху визуалната страна на сюжетно-структурните особености на популярния научно-фантастичен трилър в киното. Ценно е и пространното сравнение между произведенията на Дикенс и Такъри от типа *билдунгсромани*, оригинален е прочитът на произведения на популярната култура на основата

на теоретичен модел, предоставящ възможности за глъбинен поглед в строежа на фикционалните им светове, приносен в българската англицистика е разборът на стихотворението „Нощна среща” на Робърт Браунинг и свързаното с него „Сутрешна раздяла”, вписани в културно-идеологическия контекст на викторианската епоха и пр. Към положителните впечатления от такива, без съмнение, значими работи, следва да се прибавят и тези от изследванията на д-р Каталан-Балинова с приложно-методическа насоченост, свързана с преподаването на английска литература и стилистика на различни нива на образованието. Много важно е усилието ѝ да изгради система за изграждане на литературна култура у студентите, дала впрочем резултати с постигнатия работещ модел за анализ на текст и методите за интерактивното им въвличане в отделните степени на този образователен процес, според мен новаторски и свръхпрепоръчителни за ефективното му протичане.

Не само проникновеност и ерудиция, а и изследователска смелост отличават научните текстове на д-р Каталан-Балинова, за което дава доказателство и необичайното навлизане в свързаността между тематиката на два романа от американска писателка (Алисън Лури – „Външни работи”, 1984 г.) и от английски автор (Дейвид Лодж – „Размяна”, 1975 г.), засягаща деликатни моменти, свързани със социализирането на личността съответно в САЩ и във Великобритания и с припознаването на идентичността според позициите ѝ по отношение на властовите структури в обществото. Примери за подобно излизане от коловозите на трафарета, за търсене и демонстриране на свои гледни точки и оригинални интерпретации дават всъщност почти всички нейни работи. В конкретния случай обаче ми се струва, че тя би могла да разшири и актуализира това свое изследване със съпоставки между по-нови произведения на по-модерни автори, отразяващи сходна проблематика в условията на една съвременна и по-различна епоха.

Публикациите на д-р Зелма Каталан-Балинова я представят не само като учен с оригинално и задълбочено мислене, с богати познания в тематиката, която засягат, но и като специалист с активна дейност в национални и международни научни организации. Тя членува в Българското дружество за британски изследвания, в Европейското дружество на англицистите, в Dickens Society, в European Narratology Network, в Българската езикова мрежа към Европейската комисия. Налага се изводът, че научните и обществените ангажименти на д-р Каталан-Балинова са тясно свързани в нейната цялостна академична дейност, а това ѝ предоставя една солидна основа за разностранни изяви, придава целенасоченост и най-позитивен прагматизъм на теоретичните ѝ търсения и открития. Немалка част от тях са станали достояние и на по-широк кръг от учени и специалисти благодарение на многобройните ѝ участия в национални и международни научни конференции и форуми: в Лондон, Бордо, София, Варна, Бохум, Глазгоу, Констанца и пр., не по-малко от 30 на брой.

II.

Сериозно внимание и същата оценка заслужава преподавателската и организационната дейност на д-р Зелма Каталан-Балинова. С такъв списък на

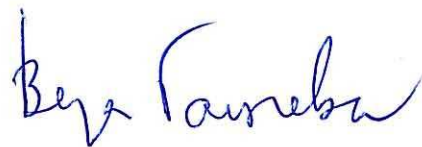
преподаваните курсове и дисциплини като този, който фигурира в приложения материал, могат да се похвалят малко преподаватели в Софийския университет, а и изобщо в българската хуманитаристика или в областта на филологическото образование. Те обхващат научно-образователни и теоретично-приложни области като „Стилистика”, „Литература и култура”, практически английски език, превод – англо-български и българо-английски, лекции по „Управление на преводаческата дейност” в магистърска програма „Превод”... Преподавала е български език и литература в Англия, както и английска литература в университета SUNY в Олбани, САЩ. Активен е приносът ѝ във фондация „Университетска англицистика и американистика”, на чийто управителен съвет е била член в продължение на десет години, а през 2010 г. е била и оценител на преводи към Европейската комисия. Не бива да се пропуска отбелязването и на участието ѝ в проект като обучител на учители в програмата на ЦКОКО за разработване на система за оценка на качеството на средното образование. Активно работи в катедра „Англицистика и американистика”, била е член на Факултетския съвет към ФКНФ, понастоящем е и ръководител на литературната секция към катедра „Англицистика и американистика”.

III.

От казаното дотук става ясно, че научните и практическите резултати и приноси на продукцията, с която д-р Зелма Каталан-Балинова участва в конкурса за доцент, както и преподавателската ѝ работа, заслужават най-висока оценка. Монографията и научните публикации, които е представила, са без съмнение доказателство за нейната зрялост и голям потенциал на учен, вдъхващ респект у нас и в чужбина, а постиженията ѝ на преподавател, обогатил учебните планове не само на Катедрата по англицистика и американистика, несъмнените ѝ професионални качества, престижът ѝ на уважаван специалист и колега потвърждават впечатленията, че тя напълно отговаря на изискванията за придобиване на академичната длъжност „доцент” така, както са формулирани в Закона за развитие на академичния състав и Правилника за неговото приложение.

Всичко това ми дава основание да предложа с убеденост на научното жури да присъди на д-р Зелма Каталан-Балинова научната длъжност „доцент”.

Член на журито:

професор д-р Вера Ганчева

27 октомври 2011 г.